

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Шиманська Віра Володимирівна, 1990 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю 035 Філологія, працює асистентом у Львівському національному університеті імені Івана Франка, на факультеті іноземних мов, кафедрі іноземних мов для природничих факультетів, Львів, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Освітні, педагогічні науки.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка № 119 від 23 квітня 2024 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Задорожна Ірина Павлівна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Рецензентів

Косович Ольга Василівна – доктор філологічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Дацків Ольга Павлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Офіційних опонентів

Черниш Валентина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету.

Синекоп Оксана Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування №2 Національного

технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

На засіданні «20» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Вірі ШИМАНСЬКІЙ на підставі публічного захисту дисертації «Формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англomовному спілкуванні майбутніх екологів» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Науковий керівник – Микитенко Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Вона містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Дисертація виконана державною мовою, відповідно до вимог МОН, освітньо-наукової програми закладу, специфіки галузі знань та спеціальності. Дотримано вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей у фахових педагогічних виданнях України категорії Б, 1 стаття в науковому періодичному виданні України, матеріали 3 доповідей на наукових конференціях, 1 навчально-методичний практикум.

Статті, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Шиманська В. В. Відбір матеріалу для формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англomовному спілкуванні майбутніх екологів. *Збірник наукових праць Уманського державного*

педагогічного університету. 2023. № 4. С. 22–28.

DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2023.292335>

2. Шиманська В. В. Етапи і підсистема вправ для формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх екологів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2023. Вип. 2 (53). С. 147–151. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.53.147-151>

3. Шиманська В. В. Роль лексичної компетентності у професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх екологів. *Педагогічний альманах*. 2023. № 53. С. 137–147. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-101-3>

4. Шиманська В. В. Підходи і принципи формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх екологів. *Збірник наукових праць Педагогічні науки*. 2023. № 101. С. 14–21. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-101-3>

5. Микитенко Н. О., Шиманська В. В. Модель цільової ситуації формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх екологів. *Іноземні мови*. 2023. № 3 (115). С. 26–31. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2023.3.290254>

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Задорожна Ірина Павлівна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

Косович Ольга Василівна – доктор філологічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Важливим аспектом застосування діяльнісного підходу у навчанні іноземних мов є мотивація студентів, що і підкреслює здобувачка на сс. 52, 54, 56, 58, 72, 107, 109, 118, 173, однак, вважаємо за необхідне виокремити модель комунікативного процесу згідно дослідження американського вченого

Г. Лассуела та окреслити елементи цієї моделі, дотримання яких і сприяє підвищенню мотиваційного компоненту студентів до вивчення іноземної мови загалом, та переходу зовнішньої мотивації у внутрішню, а відтак, звернутися до диференціації внутрішньої й зовнішньої мотивацій, що є психологічними чинниками для реалізації навчання студентів лексичної компетентності у професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні.

2. У розрізі теоретичного аналізу проблеми формування англомовної лексичної компетентності, є доцільним виокремлення кількох етапів, а саме: етапу семантизації лексичних одиниць та створення орієнтовної основи для подальшого формування лексичних навичок; етапу автоматизації дій студентів з лексикою на рівні слова, словосполучення та понадфразовому рівні; етапу автоматизації дій студентів з лексичними одиницями на текстовому рівні. В такому разі виникає необхідність обґрунтування питання щодо відбору, класифікації типів вправ для кожного з етапів. Яким чином ви здійснювали такий відбір, на якій основі сформовано підкомплекс вправ для формування лексичної компетентності в усному англомовному професійно орієнтованому спілкуванні?

3. Описуючи типи вправ (с. 119, 123-132), чи ми можемо в контексті практичного використання лексичного матеріалу на завершальному етапі формування лексичної компетентності вести мову про певні завдання, які вважаються проблемними, а їх виконання робить процес навчання лексики гнучким і цікавим, професійно зорієнтованим та особистісно вмотивованим, що й сприяє реалізації іншомовних комунікативних здібностей майбутніх екологів?

Дацків Ольга Павлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. У перелік визначених у вступі емпіричних методів, застосованих у дослідженні, варто було б включити, крім опитування студентів першого бакалаврського ступеня спеціальності «Екологія» біологічного, географічного і геологічного факультетів ще й проведене анкетування аспірантів і опитування викладачів і практикуючих екологів, детальні відомості про які знаходимо на с.

84 роботи.

2. Серед слушно визначених і детально обґрунтованих у роботі дидактичних принципів міждисциплінарності та інтегративності, активності доречним, на нашу думку, було б визначення також принципу свідомості, який має важливе значення для професійно орієнтованого навчання іноземних мов, адже застосування цього принципу вимагає такої організації навчальної праці, при якій особистість розуміє мету навчання, свідомо сприймає, засвоює знання і застосовує їх на практиці. В умовах збільшення кількості годин на самостійну роботу у закладах вищої освіти зазначений принцип набуває особливої актуальності.

3. Одиницями відбору навчального матеріалу для формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англomовному спілкуванні майбутніх екологів визначено лексичні одиниці, друковані тексти, аудіотексти, відеофрагменти (с. 101). Далі на с.104 є інформація про здійснений відбір 250 термінів і термінологічних словосполучень терміносфери екології. Дисертація лише б виграла, якби, крім зазначених джерел відбору друкованих текстів, аудіотекстів і відеофрагментів, у ній була інформація про їх кількість.

Черниш Валентина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету.

1. Дисертантка доводить, що спосіб викладення навчального матеріалу має вагомий вплив на міцність його запам'ятовування. Зокрема, вказує, що студенти найкраще запам'ятовують початкову та кінцеву інформацію презентованого нового матеріалу й обґрунтовано вважає ефективним подання інформації, яка вражає, викликає зацікавленість чи здивування з використанням нових лексичних одиниць. Відтак, у наведених на сторінках дисертації прикладах вправ ми не знаходимо вправ такого типу з використанням проаналізованих на сторінках дисертації навчально-когнітивних стратегій.

2. Відсутнє чітке розмежування між функціями усномовленневих формул та мовленневих кліше, на які опирається дисертантка у процесі розроблення авторської методики.

3. Дисертантка пов'язує ефективність навчання діалогічному мовленню, у першу чергу, з підготовчим етапом діалогічного мовлення, при цьому опускаючи вагомість ступеня керування викладача. Окрім організації підготовчого етапу діалогічного мовлення, саме ступінь керування викладача безпосередньо впливає на відповідну комунікативну поведінку учасників діалогу.

4. Засвоєння лексичного матеріалу в межах кейсу, а саме структурованого кейсу «першовідкривача», відбувається на підготовчому етапі, а не на основному, як стверджує дисертантка.

Синькоп Оксана Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування №2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

1. У підрозділі 1.2 першого розділу цілком доцільно обґрунтовано положення компетентнісного, діяльнісного, проблемного та професійно орієнтованого підходів формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх екологів, а також корелюючі з ними дидактичні і методичні принципи. Однак, з огляду на багатогранність предмету дослідження, варто було б розглянути і дидактичний принцип систематичності і послідовності.

2. У підрозділі 1.3 першого розділу на с. 72 згадуються різні види кейсів (структурований кейс, кейс-нарис, неструктурований великий кейс, кейс «першовідкривач»). Відповідно у підрозділі 2.3 та в додатках доцільно продемонстровано приклади кейсів. Бажано було б вказати види кейсів у наведених прикладах.

3. Безумовним здобутком дисертантки є розробка методики формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх екологів, проте робота виграла б, якби після завершення експерименту було проведено опитування студентів із метою з'ясування їхньої думки щодо запропонованої методики.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» НРАМА членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Вірі ШИМАНСЬКІЙ ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Ірина ЗАДОРОЖНА